

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2023, sen. zn. 23 ICdo 60/2022, ECLI:CZ:NS:2023:23.ICDO.60.2022.1

Číslo: 64/2024

Právní věta:

Datum vyhotovení prohlášení o uznání dluhu není obligatorní obsahovou náležitostí tohoto právního úkonu (právního jednání).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.08.2023

Spisová značka: 23 ICdo 60/2022

Číslo rozhodnutí: 64

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Forma právních jednání (o. z.) [Právní jednání (o. z.)], Právní úkony, Uznání dluhu

Předpisy: § 2053 o. z.

§ 3028 o. z.

§ 40 odst. 3 obč. zák.

§ 558 obč. zák.

§ 561 odst. 1 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 11. 2021 a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 4. 2021 ve výrocích pod body II a III, a věc v tomto rozsahu vrátil Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V posuzované věci se žalobce domáhal vůči žalované jako insolvenční správce dlužníka J. M. určení pravosti pohledávky ve výši 1 180 969,40 Kč z titulu půjček a zápůjček poskytnutých dlužníkovi v letech 2012 - 2018, přihlášené v insolvenčním řízení dlužníka a popřené žalovanou co do pravosti z důvodu, že nebyl prokázán její vznik. Žalovaná namítala, že dohoda o uznání a splátkách dluhu, kterou žalobce předložil, je neurčitým a proto neplatným právním jednáním, a i kdyby žalobce poskytnutí půjček doložil, byly by pohledávky z větší části promlčeny. Ohledně zápůjček poskytnutých v době od 23. 4. 2016 do 3. 3. 2018 v úhrnné výši jistiny 140 000 Kč vzala

žalovaná v průběhu řízení před soudem prvního stupně popření pohledávky zpět a žalobce vzal v tomto rozsahu zpět žalobu.

2. Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 21. 4. 2021, č. j. 24 ICM 2607/2020-35, ve výroku pod bodem I řízení v rozsahu částky 157 431,40 Kč zastavil, ve výroku pod bodem II žalobu v rozsahu částky 1 023 538 Kč zamítl a ve výroku pod bodem III rozhodl o nákladech řízení.

3. Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích pod body II a III potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

4. Odvolací soud vyšel z následujících zjištění soudu prvního stupně.

5. Žalobce v insolvenčním řízení dlužníka přihláškou doručenou soudu dne 28. 2. 2020 přihlásil nevykonatelnou peněžitou pohledávku v částce 1 180 969,40 Kč, sestávající z jistiny ve výši 1 050 000 Kč a zákonného úroku z prodlení 9 % p. a. od 3. 10. 2018 do 20. 2. 2020 ve výši 130 696,40 Kč. Jako důvod vzniku pohledávky uvedl, že poskytl dlužníkovi postupně několik půjček k řešení jeho finanční situace a dne 5. 9. 2018 uzavřeli dohodu o uznání a splátkách dluhu, podle níž mu měl dlužník hradit dluh z půjček v měsíčních splátkách po 15 000 Kč pod ztrátou výhody splátek vždy každého 1. dne v měsíci, počínaje 1. 10. 2018; dluh se tak stal splatným dnem 2. 10. 2018, dlužník však nic neuhradil.

6. V dohodě o uznání a splátkách dluhu ze dne 5. 9. 2018 dlužník prohlásil, že uznává dluh vůči žalobci ve výši 1 050 000 Kč, vzniklý na základě v minulosti postupně poskytnutých půjček, a zavázal se uhradit tento dluh pod ztrátou výhody splátek ve splátkách 15 000 Kč vždy každého 1. dne v měsíci, počínaje dnem 1. 10. 2018.

7. V nedatovaném prohlášení dlužník potvrdil, že převzal půjčky specifikované v tomto prohlášení vždy částkou a datem (první půjčka mu byla poskytnuta dne 5. 12. 2012 ve výši 10 000 Kč a poslední dne 3. 3. 2018 ve stejné výši), a uvedl, že tyto dluhy uznává co do důvodu a výše a zavazuje se je všechny zaplatit do 30. 6. 2018. Identifikace věřitele je (až) na rubu této listiny (za podpisem dlužníka) a je dána prohlášením věřitele (žalobce), že přijímá uznání a souhlasí se splatností dluhu v částce 1 050 000 Kč do 30. 6. 2018.

8. Poskytnutí peněžitých půjček [dle § 657 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“)] a zápůjček [dle § 2390 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“)] bylo v řízení prokázáno.

9. Odvolací soud s odkazem na rozhodovací praxi Nejvyššího soudu shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že ani jedno z předložených uznávacích prohlášení není platným uznáním dluhu dle § 2053 o. z., neboť projev vůle dlužníka není ani u jednoho z nich určitý. Z uznání dluhu ze dne 5. 9. 2018 nevyplývá, které jednotlivé dluhy, jichž bylo více, dlužník co do důvodu a výše uznal. Nedatované uznání sice obsahuje konkrétní uznávané dluhy, avšak není v něm uvedeno, komu je adresováno, kdo je věřitelem, vůči němuž je dluh uznáván, listina není datována, tudíž ani toto uznání nesplňuje obligatorní náležitosti a není platným uznáním dle § 2053 o. z.

10. Odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně též v tom, že přísliby dlužníka k zaplacení dlužné částky je třeba důsledně odlišit od skutečné splatnosti jednotlivých půjček a zápůjček. Dovodil, že půjčky poskytnuté do 31. 12. 2013 neobsahovaly ve smlouvě stanovenou splatnost, proto se jednalo o půjčky na dobu neurčitou a dlužník byl povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán. Počátek běhu tříleté promlčecí doby je tudíž vázán na okamžik, kdy dluh vznikl, poslední půjčka poskytnutá dne 5. 11. 2013 se proto promlčela 6. 11. 2016, a obdobně počal a skončil běh promlčecí doby u ostatních poskytnutých půjček. Obdobně je tomu u zápůjček, z nichž

první byla poskytnuta dne 2. 1. 2014 a promlčela se 3. 1. 2017, a z dalších zápůjček se jako poslední promlčela dne 29. 12. 2019 zápůjčka poskytnutá 29. 12. 2016. Právo z těchto půjček a zápůjček bylo u soudu uplatněno dne 28. 2. 2020, tedy po marném uplynutí promlčecí doby, a žalovaná promlčení namítla, proto je nebylo možno věřiteli přiznat. Zápůjčky poskytnuté v době od 23. 4. 2017 do 3. 3. 2018 nebyly předmětem odvolacího řízení, neboť ohledně nich byla žaloba vzata zpět.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

11. Žalobce napadl rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, výslovně v celém rozsahu, podle obsahu však jen ve výroku o věci samé.

12. Dovolatel spatřuje přípustnost dovolání v tom, že odvolací soud se při řešení otázky, zda došlo k platnému uznání dluhu, odchýlil od závěru přijatého v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. [33 Odo 507/2001](#) (který je, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, dostupný na jeho webových stránkách), podle něhož k platnosti uznání dluhu ve smyslu § 558 obč. zák. je třeba písemná forma, vyjádření slibu zaplatit dluh a uvedení důvodu dluhu a jeho výše. Důvod dluhu sice nemusí být vždy v listině obsahující uznání práva uveden výslovně, ale musí být jednoznačně dovoditelný; stejně tak uznání dluhu co do jeho výše musí být vyjádřeno tak, aby výše byla objektivně určitelná. Veškeré tyto požadavky má dovolatel za splněné, obzvláště v nedatovaném uznání dluhu. Názor odvolacího soudu, podle něhož absence data podpisu a uvedení věřitele, jemuž je uznání dluhu určeno, má za následek neplatnost uznání, považuje za nesprávný. Argumentuje, že z logiky věci vyplývá, že uznání dluhu muselo být podepsáno v časovém období od 3. 3. 2018 do 30. 6. 2018, a že věřitel je uveden na zadní straně listiny.

13. Dovolatel vytýká napadenému rozhodnutí přepjatý formalismus a má je tudíž za rozporné se závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. [I. ÚS 189/05](#).

14. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

15. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

16. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů [srov. čl. II bod 1 zákona č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony], dále jen „o. s. ř.“.

17. Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se dovolací soud zabýval nejprve otázkou jeho přípustnosti.

18. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

19. Co se týče dohody o uznání dluhu datované dnem 5. 9. 2018, Nejvyšší soud dovozuje ve své ustálené rozhodovací praxi (na niž správně odkázal odvolací soud), že v případě uznání více dluhů musí dlužník nepochybně určit, které jednotlivé dluhy (co do důvodu i výše) uznává, a pouze v takovém případě je splněna podmínka určitosti právního úkonu (právního jednání) [ve vztahu k právní úpravě účinné do 31. 12. 2013 srov. například rozsudek ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. [32 Odo 376/2003](#), a ve vztahu k právní úpravě účinné od 1. 1. 2014 závěry rozsudku ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. [21 Cdo 4606/2018](#)]. O situaci, na niž míří závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. [33 Cdo 4492/2008](#), se tu nejedná (nedošlo k vyčíslení všech půjček poskytnutých žalobcem dlužníku v konkrétně vymezeném časovém období). Otázku platnosti této dohody (§ 37 odst. 1 obč. zák.), popř. zdánlivosti tohoto právního jednání (§ 553 odst. 1 o. z.), tedy odvolací soud posoudil v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu.

20. Nedatované uznávací prohlášení shledal odvolací soud neplatným ze dvou důvodů, jednak proto, že v něm není uvedeno, komu je uznání adresováno (není označen věřitel, vůči němuž je dluh uznáván), jednak proto, že listina není datována. Pro řešení těchto otázek shledává Nejvyšší soud dovolání přípustným, neboť k otázce, zda prohlášení dlužníka o uznání dluhu musí být pod sankcí neplatnosti, popřípadě zdánlivosti, opatřeno datem, se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dosud explicitně nevyjádřil, a otázku neplatnosti uznání dluhu, popřípadě jeho zdánlivosti, pro absenci označení adresáta (věřitele) odvolací soud řešil v rozporu s rozhodovací praxí Ústavního soudu a Nejvyššího soudu.

IV.

Důvodnost dovolání

21. Dovolání je zároveň důvodné, neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

22. Ustanovení § 558 věty první obč. zák. stanoví, že uzná-li někdo písemně, že zaplatí svůj dluh určený co do důvodu i výše, má se za to, že dluh v době uznání trval.

23. Podle § 2053 o. z. uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu i výše prohlášením učiněným v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá.

24. Podle § 40 odst. 3, části věty před středníkem, obč. zák. písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou.

25. Ustanovení § 561 odst. 1 věty první o. z. stanoví, že k platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajícího.

26. Podle § 3028 o. z. tímto zákonem se řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti (odstavec 1). Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů (odstavec 2). Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy (odstavec 3 věta první).

27. Nejvyšší soud uzavřel v rozsudku ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. [23 Cdo 1056/2020](#), uveřejněném pod č. 56/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní (dále jen „Sb. rozh. obč.“), že použijí-li se dosavadní právní předpisy pro změnu či zánik závazku založeného smlouvou uzavřenou před 1. 1. 2014, včetně narovnání, jímž původní závazek zaniká, pak tím spíše

to platí pro uznání dluhu, jímž se původní závazek pouze zajišťuje, popř. utvrzuje.

28. Ve zde souzené věci se posuzované uznávací prohlášení dlužníka vztahuje jak k pohledávkám vzniklým z právních úkonů učiněných před 1. 1. 2014, tak k pohledávkám vzniklým z pozdějších právních jednání. Odvolací soud, stejně jako soud prvního stupně, při jeho posouzení aplikoval (bez bližšího zdůvodnění) pouze § 2053 o. z., tedy použil toto ustanovení též na uznání závazků vzniklých před 1. 1. 2014, to však vliv na správnost právního posouzení nemělo. Jak z dikce obou právních předpisů, tak z příslušné judikatury totiž vyplývá, že požadavky na formu a obsah uznání dluhu jsou v obou režimech shodné.

29. Nejvyšší soud vyložil například v rozsudku ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. [33 Cdo 4492/2008](#), na který odkazuje celá řada jeho dalších rozhodnutí, že uznání dluhu je jednostranný právní úkon dlužníka adresovaný věřiteli. Účinky uznání, tj. vyvratitelná domněnka existence dluhu, se váže k datu, kdy k písemnému uznání došlo (bylo vyhotoveno), nikoliv k datu, kdy bylo doručeno. Totéž platí pro počátek běhu promlčecí doby podle § 110 obč. zák. Pokud je však v písemném vyhotovení projevu vůle uvedena lhůta k plnění, promlčecí doba počíná jejím uplynutím. Kromě obecných náležitostí předepsaných pro právní úkony (§ 34 a násl. obč. zák.) je k jeho platnosti třeba písemná forma, vyjádření příslibu zaplatit dluh a uvedení důvodu dluhu a jeho výše. K těmto závěrům se Nejvyšší soud přihlásil v celé řadě navazujících rozhodnutí (srov. například usnesení ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. [33 Cdo 1126/2009](#), ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. [33 Cdo 3840/2012](#), ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. [33 Cdo 4286/2015](#); [33 Cdo 4287/2015](#), a ze dne 29. 1. 2019, sp. zn. [33 Cdo 2119/2018](#)).

30. Ve vztahu k právní úpravě účinné od 1. 1. 2014 přijal Nejvyšší soud shodné závěry [srov. rozsudek ze dne 19. 3. 2019, sp. zn. [21 Cdo 6073/2017](#), již citovaný rozsudek sp. zn. [21 Cdo 4606/2018](#), a důvody rozsudku ze dne 31. 3. 2021, sen. zn. [29 ICdo 112/2019](#), uveřejněného pod číslem 97/2021 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 97/2021“)]. Mimo jiné zdůraznil, že kromě obecných náležitostí předepsaných pro právní jednání (§ 545 a násl. o. z.) je k platnosti uznání dluhu třeba písemná forma a uvedení důvodu dluhu a jeho výše (tedy uznání dluhu „co do důvodu a výše“).

31. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi rovněž vysvětlil, že písemná forma právního úkonu předpokládá podle § 40 odst. 3, části věty před středníkem, obč. zák. existenci dvou náležitostí, písemnosti (spočívající v tom, že obsah právního úkonu je zachycen v textu listiny) a podpisu jednající osoby (srov. rozsudek ze dne 14. 12. 2000, sp. zn. [20 Cdo 2427/98](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura, sešit č. 12, ročník 2001, pod číslem 141, rozsudek ze dne 30. 6. 2003, sp. zn. [29 Odo 43/2001](#), uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, nakladatelství C. H. Beck, pod č. C 2035, rozsudek ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. [30 Cdo 1230/2007](#), uveřejněný v témže Souboru pod č. C 6992, a rozsudek ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. [23 Cdo 1593/2012](#)). V usnesení ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. [21 Cdo 682/2018](#), uveřejněném pod č. 29/2020 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 29/2020“), Nejvyšší soud dodal, že náležitosti písemného právního jednání spočívají v tom, že se obsah tohoto právního jednání uvede v příslušné listině. Další náležitostí písemné formy tohoto právního jednání je podpis účastníka (jednající osoby) umístěný na konci textu, jímž účastník jako subjekt právního vztahu potvrzuje, že se ztotožňuje s písemným projevem vůle obsaženým v jeho textu.

32. K výkladu § 561 odst. 1 věty první o. z. se Nejvyšší soud vyjádřil například v rozsudku ze dne 19. 3. 2021, sp. zn. [21 Cdo 2114/2019](#), v němž převzal závěry [R 29/2020](#).

33. Souhlasný názor stran náležitostí písemné formy zastává též komentářová literatura. M. Hulmák v díle Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I, II. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 363, marg. č. 4), k § 40 obč. zák. uvedl, že písemná forma právního úkonu předpokládá existenci dvou náležitostí: písemnosti a podpisu. Výslovně zdůraznil, že uvedení data není obligatorní náležitostí písemného právního úkonu; je-li však datum ve smlouvě uvedeno,

prokazuje, že smlouva byla uvedeného dne, měsíce a roku skutečně uzavřena.

34. Shodně se komentářová literatura vyjadřuje k náležitostem písemné formy v úpravě nového občanského zákoníku. M. Janoušek v díle Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1792, marg. č. 13., dovozuje, že občanský zákoník zásadně nepožaduje, aby součástí právního jednání učiněného v písemné formě, které je kryté podpisem jednatelů, byl lokalizační a temporální dovětek, tedy údaj o místě a času jeho pořízení. Nejedná se o náležitost písemnosti (listiny). Z praktických důvodů (rozložení důkazního břemena v případných sporech, v nichž je časový a místní aspekt právního jednání významný) je však i tento údaj obsažený na písemnosti vhodný a doporučitelný.

35. V usnesení ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. [33 Cdo 4052/2013](#), však Nejvyšší soud, ačkoliv odkázal na závěry rozsudku sp. zn. [33 Cdo 4492/2008](#) a usnesení sp. zn. [33 Cdo 1126/2009](#) a sp. zn. [33 Cdo 3840/2012](#), odmítl dovolání s odůvodněním, že posuzovaná písemnost náležitosti uznání dluhu podle § 558 obč. zák. nesplňuje, neboť v ní chybí (mimo jiné) datum, kdy byla žalovaným podepsána, tj. údaj, významný pro případný běh promlčecí doby. Co se týče posouzení data vyhotovení (pořízení) jako obligatorní náležitosti uznání dluhu, jde o zjevné vybočení z ustálené rozhodovací praxe, neboť tam odkazovaná ani jiná předchozí judikatura datum vyhotovení při vymezení obligatorních náležitostí právního úkonu uznání dluhu neuvádí. Též z pohledu pozdější judikatury je tento názor, vyjádřený toliko v procesním rozhodnutí, zcela ojedinělý.

36. Datum vyhotovení (pořízení) tedy není obligatorní náležitostí písemného právního úkonu (jednání); nejde o náležitost písemné formy. Datum vyhotovení prohlášení o uznání dluhu, jakkoliv je významné z hlediska jeho právních účinků, není obligatorní obsahovou náležitostí tohoto právního úkonu (jednání). Tam, kde zákonodárce zamýšlel podmínit platnost právního úkonu označením data jeho uskutečnění, výslovně tento požadavek vyjádřil (srov. § 476 odst. 2 obč. zák., podle něhož v každé závěti musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jinak je neplatná).

37. Z tohoto názoru Nejvyšší soud implicitně vycházel již v rozsudku ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. [32 Odo 376/2003](#), v němž dovedl, že listina bez data (sic!) označená jako „prohlášení“ náležitosti uznání dluhu nesplňuje, neboť ani v ní nejsou určitě ve smyslu § 37 odst. 1 obč. zák. vymezeny jednotlivé půjčky.

38. Absence data vyhotovení (pořízení) tedy jako důvod posouzení předmětného právního úkonu (jednání) jako neplatného, popřípadě zdánlivého, neobstojí.

39. Co se týče označení věřitele v prohlášení o uznání dluhu coby adresáta tohoto prohlášení (a zároveň coby součásti skutkového vymezení uznávaného dluhu), rozhodovací praxe Nejvyššího soudu se jak ve vztahu k uznání dluhu v režimu právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, tak ve vztahu k uznání dluhu v režimu nového občanského zákoníku, shoduje v tom, že uznání dluhu je jednostranný právní úkon (jednostranné právní jednání) dlužníka adresovaný (adresované) věřiteli. To však nebrání tomu, aby prohlášení o uznání dluhu bylo učiněno ve smlouvě uzavřené mezi dlužníkem a věřitelem. Způsob vymezení důvodu dluhu a jeho výše zákon nestanoví. Nemusí být tedy výslovně uvedeny přímo v písemném prohlášení, stačí, že písemný projev obsahuje takové údaje, ze kterých za případné pomoci výkladu projevu vůle vyjádřeného v posuzovaném právním úkonu (jednání) důvod dluhu a jeho výše nepochybně vyplývají. Protože uznání dluhu je právním úkonem (jednáním), pro které je pod sankcí neplatnosti stanovena písemná forma, musí být určitost projevu vůle uznat dluh co do důvodu a výše dána obsahem listiny, na níž je zaznamenán; nestačí, že dlužníku, který jednostranné právní jednání učinil, případně věřiteli, kterému bylo toto právní jednání adresováno, byl jasný jak důvod uznávaného dluhu, tak jeho výše, není-li to poznatelné z textu listiny (srov. již citované rozsudky sp. zn. [21 Cdo 6073/2017](#), sp. zn. [21 Cdo 4606/2018](#) a [R 97/2021](#), jakož i předchozí judikaturu v těchto rozhodnutích označenou).

40. Z prohlášení dlužníka o uznání dluhu tedy musí být seznatelné (popř. i cestou užití výkladových prostředků), komu (kterému věřiteli) dlužník uznané dluhy dluží a komu je prohlášení adresováno.

41. Odvolací soud pochybil již tím, že se nezabýval posouzením, zda listina, která na líci obsahuje prohlášení dlužníka a na rubu akceptační prohlášení věřitele (její pravost v řízení zpochybněna nebyla), nezachycuje smlouvu uzavřenou mezi dlužníkem a věřitelem. Skutečnost, že prohlášení věřitele (projev jeho vůle) je na rubu listiny, za podpisem dlužníka, nemusí být sama o sobě na překážku, nejde-li o případ, kdy plyne ze zákona, že podpisy jednajících osob musí být na téže listině (srov. § 40 odst. 3 věta první obč. zák. a § 561 odst. 2 o. z.)

42. Při samotném posouzení obsahu předmětné listiny jako jednostranného právního úkonu (jednání) odvolací soud právně pochybil, jestliže pominul uvedenou skutečnost (kterou soud prvního stupně nepřehlédl, leč nepřiznal jí náležitý význam), že na rubu téže listiny, na jejímž líci je zachyceno prohlášení dlužníka, se nachází prohlášení žalobce, z něhož je nade vše rozumnou pochybnost zřejmé, že dlužníkově prohlášení jako jeho adresát a věřitel v něm označených dluhů převzal a přijal. V rozsudku ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. [33 Cdo 153/2012](#), sice Nejvyšší soud zdůraznil, že se zřetelem k charakteru právního úkonu uznání dluhu se nepředpokládá žádná reakce věřitele (formou akceptace), to však zdaleka neznamená, že dojde-li k akceptaci, nelze ji podle okolností vzít na zřetel.

43. Byť z hlediska čistě formálního v samotném dlužníkově prohlášení krytém jeho podpisem chybí údaj o tom, komu dluží a komu je tedy prohlášení určeno, ve specifických poměrech zde souzené věci, v nichž je z rubu listiny obsahující dlužníkově prohlášení seznatelné, komu bylo adresováno a dluhy vůči kterému věřiteli jsou uznávány, je takovýto formální přístup zároveň přístupem přepjatě formalistickým, nerespektujícím autonomii vůle ve vztazích soukromého práva. Podle konstantní judikatury Ústavního soudu (srov. již náleze ze dne 14. 4. 2005, sp. zn. [I. ÚS 625/2003](#), uveřejněný pod č. 84/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, a dále například náleze ze dne 13. 9. 2016, sp. zn. [I. ÚS 190/15](#), uveřejněný tamtéž pod č. 171/2016), jejíž závěry se promítly též v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu (srov. například již rozsudek ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. [26 Cdo 2317/2006](#), a z pozdější doby rozsudek ze dne 29. 1. 2013, sp. zn. [32 Cdo 159/2011](#), uveřejněný pod č. 54/2013 Sb. rozh. obč., či rozsudek ze dne 21. 3. 2019, sp. zn. [33 Cdo 1141/2017](#)), jsou-li ve vztazích soukromého práva ve vzájemném konfliktu interpretační alternativy, z nichž jedna zakládá neplatnost smlouvy a druhá nikoliv, uplatní se pravidlo priority výkladu nezakládajícího neplatnost smlouvy. Nejvyšší soud pak vysvětlil v rozsudku ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. [23 Cdo 1212/2010](#), že to, co v tomto ohledu platí pro smlouvy, platí z povahy věci *mutatis mutandis* též pro jednostranné právní úkony; i při posouzení jejich platnosti se musí prosazovat požadavek respektu projevené vůle účastníka právního úkonu, odpovídající povaze soukromého práva, založeného na principu autonomie vůle účastníků soukromoprávních vztahů.

44. Pravidlo priority výkladu nezakládajícího neplatnost smlouvy bylo třeba *mutatis mutandis* zohlednit též ve zde projednávané věci při posouzení nedatovaného prohlášení o uznání dluhu; i tu jde o to, aby nebyla jen z ryze formálních důvodů nerespektována autonomie vůle účastníka soukromoprávního vztahu. Odvolací soud ve zde souzené věci tomuto požadavku nedostál a jeho rozhodnutí tudíž nemůže obstát.

45. Protože rozhodnutí odvolacího soudu není z výše uvedených důvodů správné a podmínky pro jeho změnu dány nejsou, Nejvyšší soud je, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil, spolu se závislými výroky o nákladech řízení (§ 243e odst. 2 věta třetí o. s. ř.). Důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně v dotčených výrocích pod body II a III. Nejvyšší soud proto podle § 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř. zrušil v této části též toto rozhodnutí a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.